

EESTI 2007. AASTA III KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Eratarbimise ja investeerimisaktiivsuse nõrgenemine 2007. aasta III kvartalis põhjustas sisemajanduse koguprodukti (SKP) otseste komponentide, kaupade ja teenuste puudujäägi vähenemise. See kahanes eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes 1,6 miljardi krooni võrra ning moodustas 10,1% nelja viimase kvartali SKPst.**
- **Jätkus viimastele kvartalitele iseloomulik välismaiste otseinvesteeringute tulu kiire kasv.**
- **Kokkuvõttes jäi 2007. aasta III kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk eelmise kvartali tasemele, moodustades 16,2% nelja viimase kvartali SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹.**
- **Sama kvartali baasil oli jooksevkonto puudujääk 13,9% SKPst ja absoluutväärtuses 8,6 miljardit krooni.**
- **Väliskapitali sissevool toimus valdavalt muu investeeringukapitalina.**
- **Maksebilansi reservid kasvasid 5,4 miljardi krooni võrra.**

Käesoleva aasta III kvartalis jätkunud sisenõudluse kasvu aeglustumisega kaasnes ka Eesti väliskaubandusbilansi mõningane paranemine. Jooksevkonto defitsiidi peamise allika, **kaupade konto** puudujääk oli 9 miljardit krooni. See oli 10% väiksem eelmise aasta III kvartali ja 7% väiksem eelmise kvartali puudujäägist. Väliskaubandusdefitsiit suhtena sama kvartali SKPsse langes 4 protsendipunkti võrra ja oli 15%. Eksport moodustas 30 miljardit ja import 39 miljardit krooni. Nii kaupade väljavedu kui ka sissevedu kokku jäid enam-vähem aastataguse perioodi tasemele, eelmise kvartaliga võrreldes aga vähenesid mõlemad 8%. Suurimaks muutuseks ekspordi ja impordi struktuuris oli töötlemiseks imporditud ning pärast töötlemist eksporditud mootorikütuse kolmekordne vähenemine. Jättes käibest välja ümbertöödeldud kaubad, suurenes kaupade eksport aastataguse perioodiga võrreldes 12% ning import 5%. Väliskaubanduse puudujäägi vähenemist mõjutasid enim mootorikütused, mille defitsiit kahanes ligi miljardi krooni võrra. Väliskaubanduskäive ületas SKPd 13% võrra (2006. aasta III kvartalis kolmandiku võrra).

Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid masinad-seadmed (peamiselt elektroonikatooted), puit ja puittooted ning metalltooted. Kaupade sisseveo suurimad artiklid olid samuti elektroonikatooted, järgnesid transpordivahendid ja keemiakaubad. Kaupade normaaleksport ja -import (ümbertöötuseta) suurenes kõigi kaubagruppide lõikes, v.a masinad ja seadmed. Suurima puudujäägiga kaubagrupid olid masinad-seadmed, transpordivahendid ja keemiakaubad. Ülejäägiga olid puit ja puittooted ning mööbel.

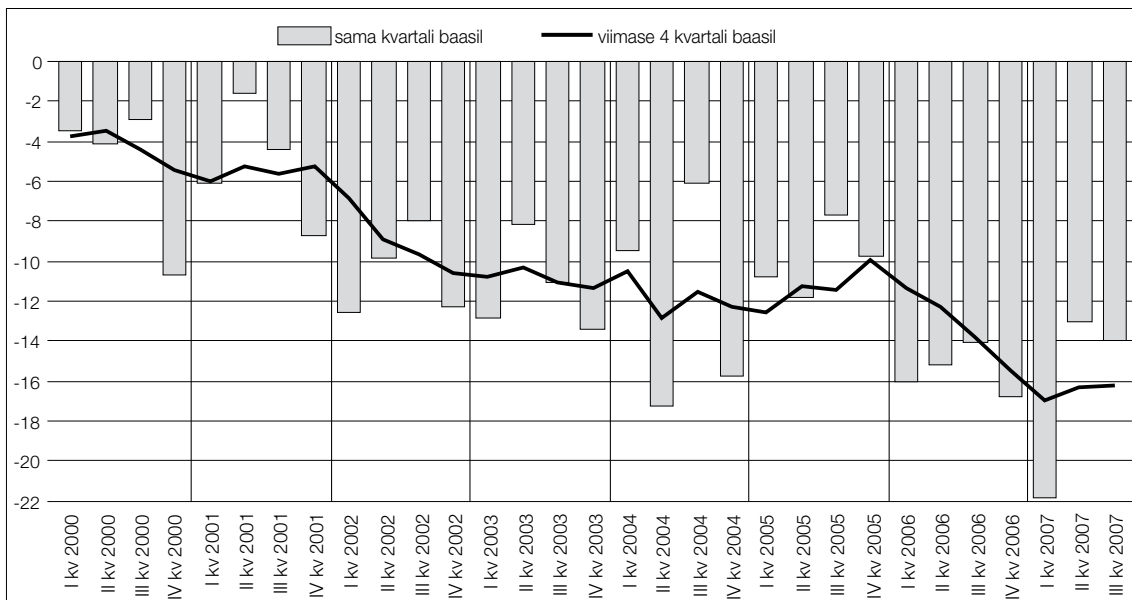
Peamise väliskaubanduspartneri Euroopa Liidu osa Eesti kaubavahetuses kasvas oluliselt, hõlmates 73% kaupade väljaveost ning 80% sisseveost. Samas langes ülejäänud riikide osakaal ekspordis ja SRÜ riikide osakaal impordis (mootorikütuste käibe vähenemise tõttu). Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Läti, Venemaa ja Leedu, impordipartnerid aga Soome, Saksamaa, Rootsi, Leedu ja Läti.

Teenuste konto ülejääk suurenes aastataguse perioodiga võrreldes 14%, moodustades 4,6 miljardit krooni. Teenuste müük kasvas aastaga 12% ja ost 10%. Teenuste konto ülejääki suurendas põhiliselt ehitusteenuste

¹ Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas 9,6% SKPst nelja viimase kvartali baasil ning 7,2% sama kvartali baasil.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2003			2004			2005			2006			2007			
	Kokku	Kokku		Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-15 429,4	-18 310,2	-4 115,0	-5 191,2	-3 409,9	-4 637,6	-17 353,7	-7 847,9	-7 429,0	-9 462,4	-32 095,0	-12 027,8	-7 922,4	-8 595,6		
Kaubad ja teenused	-10 046,8	-11 937,6	-2 211,6	-2 710,3	-2 395,1	-3 760,0	-11 077,1	-5 180,2	-5 939,2	-7 148,1	-24 025,4	-7 177,3	-4 905,7	-4 378,3		
Kaubad	-21 522,3	-25 499,0	-4 447,9	-6 334,3	-6 300,3	-6 962,3	-24 044,8	-7 113,8	-9 471,5	-10 007,2	-36 723,3	-9 530,5	-9 673,7	-9 012,6		
krediit (FOB)	63 443,7	75 199,5	21 341,0	23 531,0	25 278,2	27 821,3	97 971,4	28 496,2	30 976,3	29 774,8	30 919,2	29 556,5	32 918,7	30 205,4		
deebet (FOB)	-84 966,0	-100 698,5	-25 788,9	-29 865,3	-31 578,4	-34 783,6	-122 016,3	-35 610,0	-40 447,8	-39 782,0	-41 050,1	-156 889,8	-42 592,4	-39 218,0		
Teenused	11 475,5	13 561,4	2 236,3	3 624,0	3 905,2	3 202,3	12 967,8	1 933,6	3 713,6	4 068,0	2 982,8	12 697,9	4 768,0	4 634,3		
krediit	3 0674,0	35 703,4	7 892,4	10 336,4	10 875,6	11 096,2	40 200,7	8 295,8	11 063,0	12 726,8	11 306,1	43 391,8	10 129,7	13 220,6		
deebet	-19 198,5	-22 142,0	-5 656,2	-6 712,4	-6 970,5	-7 893,9	-27 233,0	-6 362,3	-7 349,4	-8 658,8	-8 323,3	-30 693,9	-7 776,5	-9 560,8		
Tulu	-7 252,0	-7 829,0	-1 865,1	-2 798,3	-1 413,3	-1 000,6	-7 077,3	-2 159,5	-2 615,3	-1 977,9	-2 672,2	-9 424,9	-4 618,8	-3 629,1		
krediit	3 524,6	5 489,0	1 592,1	1 833,1	2 753,1	2 279,1	8 457,4	2 656,9	3 457,2	3 755,8	3 613,5	13 483,4	3 394,4	4 689,6		
deebet	-10 776,6	-13 317,9	-3 457,2	-4 631,3	-4 166,4	-3 279,7	-15 534,7	-4 816,4	-6 072,5	-5 733,7	-6 285,7	-22 908,3	-8 013,2	-8 920,9		
Jooksevõlekanded	1 869,4	1 456,3	-38,2	317,4	398,5	123,0	800,6	-16,1	525,3	488,1	357,9	1 355,3	-231,8	14,0		
krediit	3 380,8	5 252,0	1 209,9	1 440,7	1 596,2	1 645,3	5 892,2	1 483,5	1 872,5	1 843,9	1 962,3	7 162,2	1 463,3	1 418,1		
deebet	-1 511,5	-3 795,6	-1 248,2	-1 123,3	-1 197,8	-1 522,3	-5 091,6	-1 499,7	-1 347,2	-1 355,7	-1 604,4	-5 806,9	-1 695,1	-1 404,0		
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	18 552,9	21 454,4	6 135,3	3 077,2	3 445,7	8 799,7	21 457,9	5 591,1	7 891,1	10 290,9	15 462,6	11 538,9	7 845,1	14 844,0		
Kapitalikonto	977,8	1 149,8	136,8	142,1	240,7	720,7	1 240,3	1 251,6	724,3	1 236,1	1 470,7	4 682,6	421,9	803,7		
Finantskonto	17 575,1	20 304,6	5 998,5	2 935,1	3 205,0	8 079,0	20 217,6	4 339,5	7 166,9	9 054,9	13 991,9	34 553,1	11 117,0	7 041,4		
Otsinvesteeringud	10 716,0	8 739,5	13 103,6	14 514,7	2 949,6	-3 232,4	27 335,5	5 737,3	-607,7	510,9	1 634,2	7 274,7	5 290,8	330,9		
Välismaal	-2 149,2	-3 388,6	-1 028,5	-2 558,3	-1 671,2	-2 681,5	-7 939,6	-2 050,9	-3 982,1	-5 323,5	-2 350,7	-13 707,1	-3 488,6	-6 849,5		
Eestis	12 865,3	12 128,1	14 132,2	17 072,9	4 620,8	-550,8	35 275,1	7 788,2	3 374,4	5 834,4	3 984,8	20 981,8	8 779,4	7 180,5		
Portfellinvesteeringud	2 431,6	9 027,1	-5 803,9	-20 462,3	-5 690,0	4 396,9	-27 559,2	-12 620,4	-1 208,7	-6 784,7	3 784,1	-16 829,7	-1 141,2	-2 445,8		
Nõuded	-5 351,6	-4 851,0	-3 675,5	-2 449,3	-4 609,4	59,3	-10 675,0	-5 766,4	-1 835,5	-7 623,6	-344,4	-15 569,9	-3 642,3	-2 280,5		
Omandiväärtpaberid	-1 028,9	-2 893,5	-1 373,5	-1 243,1	-1 467,8	-764,5	-4 848,9	-1 231,6	-1 059,8	-685,1	-1 607,6	-4 584,0	-2 197,1	-2 831,0		
Võlaväärtpaberid	-4 322,7	-1 957,6	-2 302,0	-1 206,2	-3 141,6	823,8	-5 826,1	-4 534,9	-775,7	-6 938,6	1 263,1	-10 986,0	-1 445,2	550,5		
Kohustused	7 783,2	13 878,2	-2 128,4	-18 013,0	-1 080,6	4 337,7	-16 884,3	-6 854,0	626,7	839,0	4 128,5	-1 259,8	2 501,1	-165,2		
Omandiväärtpaberid	1 527,0	2 205,2	-9 946,1	-9 640,0	483,6	2 750,3	-16 352,3	-498,4	499,6	839,2	2 897,7	3 738,1	3 209,7	909,2		
Võlaväärtpaberid	6 256,2	11 673,0	7 817,8	-8 372,9	-1 564,2	1 587,3	-532,0	-6 355,5	127,2	-0,3	1 230,7	-4 997,9	-708,6	-1 074,4		
Tuletisinstrumentid	-19,3	-8,3	45,4	-62,8	-74,9	-5,3	-97,6	104,2	43,1	-42,0	-26,9	78,5	-148,9	190,8		
Nõuded	-139,2	-35,1	61,9	-42,9	-24,7	19,3	13,5	96,8	-7,3	-67,5	-202,9	-180,9	-300,4	12,1		
Kohustused	120,0	26,8	-16,5	-19,8	-50,2	-24,5	-111,1	7,4	50,4	25,5	176,0	259,4	151,5	69,7		
Muud investeeringud	4 446,8	2 546,4	-1 346,6	8 945,5	6 020,3	6 919,7	20 539,0	11 118,4	8 940,2	15 370,6	8 600,5	44 029,7	7 116,3	8 965,5		
Nõuded	-2 284,6	-11 168,8	-11 914,9	5 058,8	-2 102,5	-1 861,8	-10 373,4	-5 046,5	1 127,2	8 664,1	-4 410,3	334,6	-4 967,2	-9 444,8		
Pikaajalised	-565,7	-6 052,6	-1 828,7	-3 650,3	3 125,4	7 990,1	5 636,5	-804,9	-1 519,3	-197,0	-532,8	-3 054,0	-757,2	-486,3		
Lühiajalised	-1 718,9	-5 116,1	-10 086,2	9 156,1	-5 227,9	-9 851,9	-16 009,9	-4 241,6	2 646,5	8 861,1	-3 877,5	3 388,6	-4 210,0	-8 958,5		
Kohustused	6 731,4	13 715,1	10 568,3	3 439,8	8 122,8	8 781,6	30 912,4	16 164,9	7 812,9	6 706,5	13 010,8	43 695,1	12 083,5	18 410,3		
Pikaajalised	4 309,1	3 740,5	2 712,1	1 897,2	5 309,1	5 478,3	15 396,8	4 667,5	12 787,7	-5 419,1	5 955,4	17 991,5	5 588,3	12 725,5		
Lühiajalised	2 422,3	9 974,7	7 856,2	1 542,5	2 813,7	3 303,3	1 5515,6	11 497,4	-4 974,7	12 125,6	7 055,4	25 703,6	6 495,3	5 684,7		
Vead ja täpsustused	-811,4	281,2	671,1	620,7	8,0	-520,1	779,7	490,4	1 762,1	346,7	-2 215,9	383,2	-244,4	132,6		
Üidbilanss	2 312,1	3 425,4	2 691,4	-1 493,3	43,8	3 641,9	4 883,9	-1 274,3	1 805,4	3 208,6	3 784,3	7 523,9	-733,3	55,4		
Reservvara	-2 312,1	-3 425,4	-2 691,4	1 493,3	-43,8	-3 641,9	-4 883,9	1 274,3	-1 805,4	-3 208,6	-3 784,3	-7 523,9	733,3	-55,4		

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

puudujäägi muutumine ligi poole miljardi krooniseks ülejäägiks. Ülejäänud olulisemat liiki teenuste kontod muutusid vähe. Veo-, reisi- ja muude äriteenuste osatähtsus moodustas nii teenuste ekspordis kui ka impordis 85–87%.

Euroopa Liidu osa teenuste ekspordis oli 72% ja impordis 79%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (2,8 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Kreekaga (0,3 miljardit krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste koostisosade, kaupade ja teenuste eksport kokku kasvas ligi 5%, import aga jäi samale tasemele. Seetõttu vähenes puudujääk aastaga 11%lt 7%ni sama kvartali SKPst.

Mitteresidentide Eestisse tehtud investeeringute, eelkõige aga otseinvesteeringute edukust näitab **tulukonto** netoväljavoolu enam kui kahekordne kasv võrreldes aastataguse perioodiga. Tulu väljavool ületas sissevoolu 4,2 miljardi krooniga. Eesti residentide välismaal teenitud tulu kasvas neljandiku võrra ning mitteresidentide Eestis teenitud tulu üle poole, ulatudes vastavalt 4,7 ja 8,9 miljardi kroonini. Residentide poolt välismaal teenitud tulust oli neljandik tööjõutulu. Ülejäänud residentide tulu oli investeerimistulu, millest poole moodustas reinvesteeritud tulu. Mitteresidentide Eestis teenitud tulust 97% oli investeerimistulu, millest omakorda 70% oli reinvesteeritud tulu. Mitteresidentide tulu Eestisse paigutatud laenukapitalilt (muudelt investeeringutelt) suurenes kaks korda ja moodustas investeerimistulust 17%.

Residentide investeerimistulust ligi 70% pärines ELi liikmesriikidest, peamiselt Lätist, Soomest ja Leedust. Finantsvahenduse investorid said 62% ja kinnisvara, rentimise ning äritegevuse investorid 23% residentide investeerimistulust. Eestisse tehtud investeeringutelt teenisid tulu valdavalt Euroopa Liidu investorid (92%), eelkõige Rootsist ja Soomest (71% investeerimistulust). Mitteresidendid teenisid Eestis investeerimistulu samuti peamiselt finantsvahendusest (50%), kuid ka töötlevast tööstusest, kinnisvara, rentimise ja äritegevuse ning hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnast.

Laekunud ja lähetatud **jooksevülekannete** maht oli aastataguse perioodiga võrreldes peaaegu võrdne – 1,4 miljardit krooni. Saabunud jooksevülekanded kahanesid ligi neljandiku võrra, lähetatud ülekanded jäid enam-vähem samaks.

Kapitali- ja finantskonto ülejääk moodustas 2007. aasta III kvartalis 14,8 miljardit krooni. Kapitali intensiivne sissevool toimus valdavalt muu investeeringukapitalina krediidiasutuste vahendusel.

Kapitalikonto ülejääk vähenes eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes neli korda, moodustades 0,3 miljardit

krooni ning hõlmates eelkõige valitsemissektorile laekunud kapitaliülekandeid. Viimased kasvasid aastaga 14%. Eelmise aasta III kvartali kapitalikonto suure ülejäägi põhjustas immateriaalse põhivara müük, mis 2007. aastal on kahanenud nullini.

Finantskonto ülejääk oli 14,5 miljardit krooni.

Otseinvesteeringute sissevool ületas nende väljavoolu vaid 0,3 miljardi krooni võrra. Nii välismaised otseinvesteeringud Eestisse kui ka Eesti otseinvesteeringud välisriikidesse olid märkimisväärsed ning ulatusid vastavalt 4,6 ja 4,3 miljardi kroonini.

Kui aastatagusel perioodil hõlmasid Eesti residentide välismaale tehtud otseinvesteeringutest üle poole investeeringud aktsia- või osakapitali, siis 2007. aasta III kvartalis langes nende osa veerandini. 43% otseinvesteeringutest hõlmas reinvesteeringut tulu ning kasvas ka grupisisese laenamise osakaal, moodustades ligi kolmandiku otseinvesteeringutest välismaale. Residentide otseinvesteeringutest ligi 80% tehti ELi liikmesriikidesse, kusjuures riikide geograafia oli tavapärasest erinev. Leedusse paigutati kolmandik otseinvesteeringutest, Itaaliasse 17% ja Bulgaariasse 13%. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid finantsvahenduse ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse investorid.

Ka mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud otseinvesteeringute struktuur muutus märkimisväärselt. Välismaised otseinvesteeringud vähendasid oma investeeringuid Eestis aktsia- või osakapitali 0,7 miljardi ning muu investeeringukapitali samuti 0,7 miljardi krooni võrra. Samas oli rekordiliselt suur mitteresidentide reinvesteeringut tulu, ulatudes 6,1 miljardi kroonini. Eestisse tehtud otseinvesteeringud pärinesid peamiselt Euroopa Liidu riikidest, eelkõige Rootsist ja Soomest. Jõuliselt tuli välismaiste otseinvesteeringute hulka uustulnuk Luksemburg, samas kahanes aga Läti osa – tegemist oli investeeringuobjekti omanikriigi vahetumisega. Otseinvesteeringutest ligi 60% tehti finantsvahendusse ja 23% töötlevasse tööstusesse.

Portfelliinvesteeringute netoväljavool oli 1,9 miljardit krooni. Nõuded suurenesid 4 miljardi ja kohustused 2,1 miljardi krooni võrra. Nõuete kasvu taga oli peamiselt investeerimisfondide poolt välismaistesse omandiväärtpaberitesse ning valitsemissektori poolt rahaturuinstrumentidesse paigutatud varade kasv. Kohustusi suurendas eelkõige muude finantsvahendajate ning sektorite omandiväärtpaberite kohustuste kasv.

Viimasel ajal on hakanud suurenema ka investeeringud **tuletisinstrumentidesse**. Kolmandas kvartalis moodustas nende netoväljavool 0,5 miljardit krooni. Valdavalt oli tegemist krediidasutuste ja muude sektorite investeeringutega.

Muude investeeringute netosissevool oli rekordiline, ulatudes 16,6 miljardi kroonini. Muu investeeringukapitali nõuded kasvasid miljardi ning kohustused 15,6 miljardi krooni võrra. Kohustuste suurenemise taga olid valdavalt krediidasutused, mille laenukohustused kasvasid 7,9 miljardi ning mitteresidentide sularaha ja hoiused 7,8 miljardi krooni võrra.

Maksebilansi reservvara suurenes 5,4 miljardi krooni võrra.

* * * * *

2007. aasta II kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk oli täpsustatud andmetel 7,9 miljardit krooni ehk 16,3% nelja viimase kvartali SKP suhtes.

2007. aasta IV kvartali ja 2007. aasta esialgne maksebilans avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 31. märtsil 2008 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond